

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ ปรัชญาการณการใชยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยได้ จึงเลือกนำแนวคิดและทฤษฎีที่มีอำนาจในการอธิบายมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องสังคมและวัฒนธรรมของวัยรุ่น
2. แนวคิดเรื่องกลุ่ม
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่น
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องสังคมและวัฒนธรรมของวัยรุ่น

การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเรื่องสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นสังคมวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ สังคมวัฒนธรรมภายในประเทศ สังคมวัฒนธรรมระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่น หรือแม้แตสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มที่หลากหลาย ในขั้นต้นมีความจำเป็นต้องเข้าใจความหมายของคำว่า สังคมและวัฒนธรรมให้กระจ่างก่อน

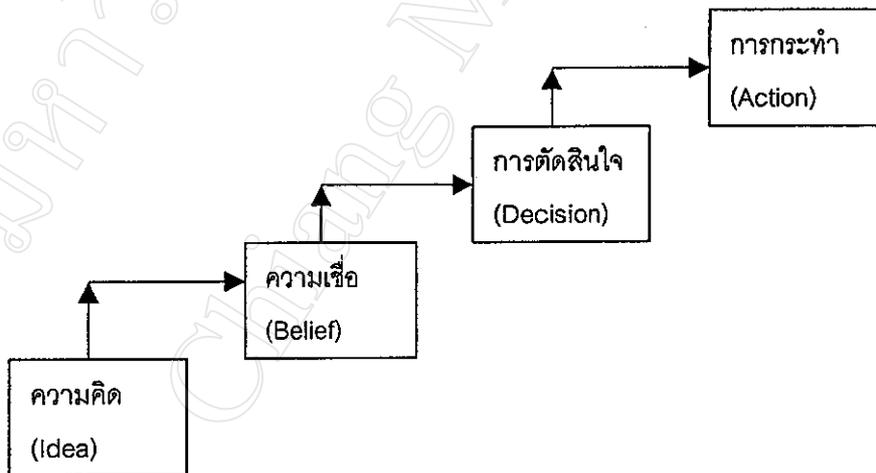
เสาวภา ไพทยวัฒน์ (2538) กล่าวว่า สังคม หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันและมีแบบแผนการกระทำระหว่างกัน เมื่อมนุษย์รวมกลุ่มกันแล้ว มนุษย์จะกำหนดลักษณะร่วมของกลุ่มเพื่อเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม ส่วนวัฒนธรรม หมายถึง การปลูกฝังสิ่งต่างๆลงในสังคมมนุษย์ และเมื่อปลูกฝังลงไปแล้วได้มีการถ่ายทอดสิ่งที่ปลูกฝังจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกคนรุ่นหนึ่ง และได้อธิบายความหมายของสังคมและวัฒนธรรมร่วมกันว่า สังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กัน การอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์แต่ละกลุ่มสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยเหตุผลของการมีวัฒนธรรม สังคมมนุษย์จะขาดวัฒนธรรมไม่ได้ และวัฒนธรรมจะดำรงอยู่อย่างอิสระไม่ได้เช่นกัน

ซึ่งสอดคล้องกับที่ อมรา พงศาพิชญ์ (2534) กล่าวว่า สังคมและวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของความเป็นมนุษย์ เป็นสองสิ่งที่ยากจะแยกออกจากกันไม่ได้ และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้ง สิ่งที่ยากจะแยกสังคมหนึ่งว่าแตกต่างจากสังคมหนึ่ง คือ วัฒนธรรม ในขณะที่เดียวกันวัฒนธรรมก็เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมและจิตใจของมนุษย์ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยประสานและผูกมัดคนไว้ในสังคมเดียวกัน เป็นสิ่งที่ช่วยทำให้โครงสร้างของสังคมคงอยู่ เพราะเป็นการเสริมสร้างความผูกพันทางจิตใจของคนหลายๆคนเข้าไว้ด้วยกัน

ส่วน Tylor อ้างใน เสาวภา ไพทยวัฒน์ (2538) กล่าวเกี่ยวกับวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมคือ ผลรวมของระบบความรู้ ความเชื่อ ศิลป จริยธรรม ศีลธรรม ประเพณี ตลอดจนความสามารถและอุปนิสัยต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นผลจากที่มนุษย์ได้มาในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม

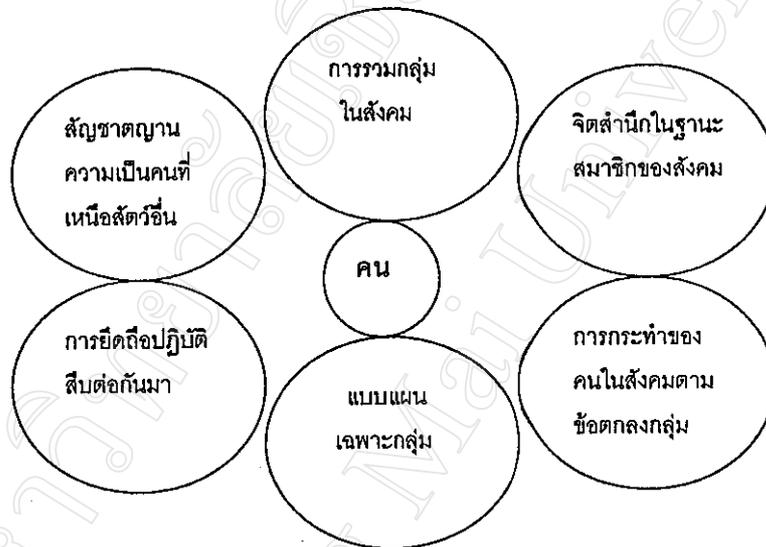
ข้อสรุปเกี่ยวกับวัฒนธรรมสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่ม Mentalist View กลุ่มนี้จะมองภาพรวมของวัฒนธรรมในฐานะเป็นระบบความคิด (Concept System) หรือ ในลักษณะระบบความรู้และความเชื่อของคนในสังคม ที่ได้รับรู้ประสบการณ์และการตัดสินใจในรูปแบบของการกระทำร่วมกัน ดังแผนภูมิ

แผนภูมิ 1 แสดงถึงความหมายของวัฒนธรรมในกลุ่ม Mentalist View

2. กลุ่ม Totalist View กลุ่มนี้พิจารณาความหมายของวัฒนธรรมว่า เป็นผลรวมของการกระทำทุกอย่างของกลุ่มคนในสังคม โดยมีจิตสำนึกซึ่งคนในสังคมกลุ่มเดียวกันยอมรับว่าตนเป็นสมาชิกของสังคมนั้น ดังนั้น ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ คีลธรรม กฎหมาย ประเพณี ความสามารถ และลักษณะนิสัย จึงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนในสังคมนั้น ซึ่งเกิดขึ้นในสังคมใดสังคมหนึ่ง เป็นที่มาของแบบแผนการดำรงชีวิตทางด้านคตินิยม เนติธรรม สหธรรม หรือ วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกันทางวัตถุ ดังแผนภูมิ

แผนภูมิ 2 แสดงถึงข้อสรุปในกระบวนการกำเนิดวัฒนธรรมของกลุ่มคนแบบ Totalist View

นอกจากข้อสรุปตามความหมายของคำว่าวัฒนธรรมตามแนวคิดทั้งสองกลุ่มนี้แล้ว การพิจารณาความหมายของวัฒนธรรม นักวิชาการได้เสนอความเห็นของคำว่า Culture และ a culture แตกต่างกันตามนัยของความหมาย ดังนี้

1. วัฒนธรรมในภาพกว้าง จัดเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีลักษณะเป็นสากล (Pattern of behavior) โดยเน้นกิจกรรมและการจัดระเบียบทางสังคม ซึ่งคนในสังคมยึดถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จะใช้คำว่า Culture

2. วัฒนธรรมเป็นแบบแผนชีวิตของกลุ่มคนเฉพาะกลุ่ม โดยในกลุ่มจะมีการจัดระบบความรู้ ความคิด และความเชื่อ ที่คนกลุ่มเดียวกันใช้เป็นแนวทางในการจัดระเบียบคนในสังคม (Pattern of behavior) ซึ่งแบบแผนของการดำเนินชีวิตของกลุ่มไม่รวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมา หรือ พฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้ ดังปรากฏเป็นวัฒนธรรมย่อยของแต่ละชาติ เช่น วัฒนธรรมคนไทย วัฒนธรรมคนจีน หรือของกลุ่มคนเฉพาะกลุ่ม ลักษณะดังกล่าวนี้จัดเป็น a culture

ดังนั้น วัฒนธรรมไม่ว่าจะในความหมายของ Culture หรือ a culture ล้วนแล้วแต่เป็นผลรวมซึ่งเกิดจากระบบความเชื่อ ค่านิยมทางสังคม ซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมมนุษย์ วัฒนธรรมจึงเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมเดียวกัน และขยายไปสู่คนอีกกลุ่มหนึ่ง มีการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยข้อกำหนดของการเปลี่ยนแปลงเกิดจากการยอมรับของคนในสังคม (เสาวภา ไพทยวัฒน์ , 2538)

กล่าวโดยสรุป สังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ เป็นกระบวนการของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน มีการรวมกลุ่มและมีความสัมพันธ์กันในกลุ่ม โดยมีแบบแผนที่ทุกคนยอมรับร่วมกัน เป็นตราประจำสังคมที่สามารถบ่งบอกให้รู้ว่าคนกลุ่มนั้นเป็นคนกลุ่มเดียวกันหรือต่างกลุ่มกัน

สังคมและวัฒนธรรมวัยรุ่น

ในแง่ของสังคมวัฒนธรรมวัยรุ่นนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องของสังคมวัฒนธรรมที่เฉพาะเจาะจงลงไปอีกในกลุ่มย่อย เป็นเรื่องของความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากคนกลุ่มอื่น โดยมีปัจจัยเรื่องวัยมาเกี่ยวข้อง การจะเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้ จึงต้องมีพื้นฐานความเข้าใจในเรื่องของคนวัยนี้ประกอบด้วย นักวิชาการหลายสาขา เช่น สังคมวิทยา จิตวิทยา ศึกษาศาสตร์ แพทยศาสตร์ อาชญวิทยา ฯลฯ ได้ทำการศึกษาดำเนินชีวิต สภาพร่างกาย และจิตใจของวัยรุ่นอย่างเป็นวิทยาศาสตร์หลายแง่หลายมุม โดยมุ่งมั่นให้พบสภาพธรรมชาติตามวัย เพื่อนำความรู้มาช่วยให้เด็กวัยรุ่นเข้าใจตัวเขาเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับวิวัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และเพื่อให้บุคคลที่มีหน้าที่ทำงานด้านเสริมสร้างพัฒนาการวัยรุ่นได้เข้าใจ และช่วยเหลือกลุ่มวัยรุ่นได้อย่างถูกต้อง

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540) ได้กล่าวไว้ว่า วัยรุ่น ในภาษาอังกฤษ คือ Adolescence แปลว่า พัฒนาการสู่ความเจริญพ้นจากความเป็นเด็ก ซึ่งเป็นพัฒนาการที่น่าสนใจ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างกระทันหัน รวดเร็ว และไม่แน่นอน เข้าใจค่อนข้างยาก และละเอียดซับซ้อน

พัฒนาการแ่งต่างๆของเด็กในวัยนี้มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อกันและกัน วัยรุ่นจะมีลักษณะต่อเนื่องเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงวัยแรกเริ่ม (Puberty) ระยะเวลาประมาณ 12-15 ปี แปลว่าการเติบโตเป็นหนุ่มเป็นสาว เปลี่ยนสภาวะทางร่างกายจากความเป็นเด็กชายเด็กหญิง ร่างกายเติบโตเป็นผู้ใหญ่เกือบเต็มที่ทุกสัดส่วน ลักษณะพฤติกรรมทางเพศซึ่งยังไม่โตเต็มที่ในวัยที่ผ่านมาก็เจริญสมบูรณ์และทำหน้าที่ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นช่วงเปลี่ยนวัยของชีวิตทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางกายของเด็กวัยรุ่นเป็นต้นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอื่นๆตามมา เช่น ด้านอารมณ์ ลักษณะสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น สมรรถภาพทางสมอง ค่านิยม ทศนคติ ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ฯลฯ

ช่วงวัยรุ่นแท้จริง (Adolescence) ระยะเวลาประมาณ 15-19, 20-25 ปี เด็กเติบโตทางร่างกายเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ เป็นช่วงเปลี่ยนวัยชีวิตทางสังคม อารมณ์ จิตใจ ค่านิยม อุดมคติ ฯลฯ เด็กกำลังเรียนรู้ เลียนแบบ และทดลองบทบาท เพื่อจะเป็นผู้ใหญ่ในแง่ต่างๆ เช่น อารมณ์ สังคม จิตใจ ความใฝ่ฝัน ฯลฯ ความเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปต่างๆในขณะนี้ล้วนเป็นรากฐานของความสนใจ ความมุ่งหมายในชีวิต อาชีพ ลักษณะของเพื่อน ลักษณะคู่ครอง ฯลฯ ต่อไปในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งหากเด็กได้ตั้งใจ หรือตัดสินใจประพฤติปฏิบัติไปอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือแม้หลวมตัวทำผิดพลาดในสิ่งใดไปโดยไม่ยั้งคิด บางเรื่องก็ยากที่จะเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขให้เหมือนเดิมได้อีก

เอกลักษณ์วัยรุ่น

ในสมัยก่อน เด็กจะเรียนรู้การใช้ชีวิตและประสบการณ์จากบุคคลในครอบครัวที่สูงอายุกว่า เช่น ปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา พ่อแม่ แต่ความเป็นจริงในปัจจุบันพบว่า วิถีชีวิตในช่วง 30 ปีมานี้มีความแตกต่างไปจากอดีตมากมาย ทั้งในแง่วัตถุ ค่านิยม การดำเนินชีวิต ฯลฯ จึงทำให้ประสบการณ์ของคนรุ่นก่อนมีความแตกต่างจากของวัยรุ่นปัจจุบันอย่างมาก การขยายตัวอย่างรวดเร็วของเมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และการสื่อสารที่รวดเร็ว ทำให้เกิดการรับแนวคิด และมีค่านิยมที่จะยกย่องวัฒนธรรมตะวันตกโดยปราศจากการไตร่ตรอง สังคมให้คุณค่ากับวิถีชีวิตที่ฟุ่มเฟือย และให้ความสำคัญกับวัตถุนิยม สื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ โทรทัศน์ โฆษณา ฯลฯ ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก หากการเสนอเรื่องราวของสื่อเหล่านั้นจะเป็นการเสนอเรื่องราวสารพัดเนื้อหาต่อสาธารณชนในวงกว้าง ซึ่งบางครั้งเนื้อหาหรือข้อมูลที่น่าเสนออาจจะเหมาะสมสำหรับคนในวัยหนึ่ง แต่ไม่เหมาะสมสำหรับคนอีกวัย

หนึ่ง ดังนั้น เด็กวัยรุ่นในยุคนี้จึงมีโอกาที่จะรับทราบและซึมซับสิ่งต่างๆที่ไม่เหมาะสมตามวัยของตนเข้าไปด้วย การหาเอกลักษณ์ในตนเองของวัยรุ่นยุคใหม่จึงค่อนข้างกว้างขวางและจับต้องยาก

การค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองของวัยรุ่น หมายถึง การที่เด็กจะมีการพัฒนาทางด้านความนึกคิด ค้นหาสิ่งต่างๆ ทั้งท่าทาง คำพูด การแสดงออก การแต่งกาย การเข้าสังคม ฯลฯ ที่เหมาะสมกับตัวของเขามากที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการนับถือวีรบุรุษ การแสวงหาอุดมคติประจำตน ค่านิยม และปรัชญาชีวิต ซึ่งจะเป็นส่วนของบุคลิกภาพในอนาคตเป็นงานที่เด็กวัยรุ่น โดยเฉพาะวัยรุ่นตอนกลางและวัยรุ่นตอนปลายจะทำให้สำเร็จได้ไม่ถนัดนัก การที่วัยรุ่นจะค้นพบตนเอง หรือ เข้าใจตนเองอย่างแจ่มแจ้งจะขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นอีกมากมาย วัยรุ่นอาจจะต้องประสบกับภาวะสมหวังและผิดหวังในการลองผิดลองถูกหลายครั้งในชีวิต

การค้นหาเอกลักษณ์ของเด็กวัยรุ่นจะมาจากการเลียนแบบ เมื่อยังเด็กการซึมซับเอาพฤติกรรม อารมณ์ แนวความคิดของพ่อแม่จะเป็นพื้นฐานแรกที่มีผลต่อการตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่เข้ามาในชีวิตแต่เมื่อก้าวเข้าสู่วัยรุ่น ความต้องการที่จะมีเอกลักษณ์ของตนเองสูงมากขึ้นทำให้เกิดความต้องการที่จะเลียนแบบบุคคลที่ตนนิยมชมชอบ ผู้ที่วัยรุ่นนับถือเป็นวีรบุรุษ หรือ เป็นแบบอย่างนั้น มีมากกว่า 1 คน อาจเป็นเพศเดียวกันหรือต่างเพศ วัยเดียวกันหรือต่างวัย ซึ่งบุคคลนั้นอาจมีคุณสมบัติเป็นคนที่น่านิยมจริง หรืออาจไม่ใช่ เพียงแต่เป็นคนเด่นในสายตาของวัยรุ่นเท่านั้น แม้ว่าวัยรุ่นจะใช้เหตุผลมากขึ้นกว่าวัยเด็กในการเลือกบุคคลที่นิยม แต่ทั้งนี้ มักมีอิทธิพลความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อนร่วมด้วยเสมอ วัยรุ่นที่สับสน จึงมีโอกาทำตัวให้เป็นปัญหาของบ้าน ของสถาบันการศึกษา และของสังคม ในรายที่ร้ายแรงก็กลายเป็นอาชญากร อันธพาลก่อความสงบสุขของสังคม ตัดยาเสพติด ซึ่มเศร้า ก้าวร้าว แยกตัว เป็นต้น (วินัดดา ปิยะศิลป์, 2540)

สังคมวัยรุ่น

สังคมวัยรุ่นจะให้ความสำคัญเรื่องเพื่อนเป็นอย่างมาก การมีเพื่อนทำให้วัยรุ่นมีความรู้สึกว่าคุณมีพรรคพวกที่จะเข้ากลุ่มด้วย มีความรู้สึกเป็นที่ยอมรับและมีส่วนร่วมในกลุ่ม ทำให้เสริมในเรื่องความเข้มแข็ง ความมั่นใจ และความมีอำนาจ จึงเห็นได้ชัดว่า เด็กวัยรุ่นจะพยายามทำในสิ่งที่จะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ทำตามแบบเพื่อน โดยจะมีการแสดงออกในเรื่องของแฟชั่น เสื้อผ้า ทรงผม รองเท้า ดนตรี กีฬา ความคิดอ่าน ภาษาสแลง ฯลฯ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามยุคสมัย สังคม วัฒนธรรมและปรัชญาในขณะนั้น สิ่งที่จะเป็นสื่อกลางในการแสดงออกที่สำคัญของวัยรุ่นก็คือ โทรศัพท์ ดนตรี การเดินร่าจิ้งหะแปลกๆ การเขียนโคลงกลอน การบันทึกเรื่องราว

ในโตอารี อันเป็นลักษณะเฉพาะที่วัยรุ่นนั้แสดงออกในเรื่องของอารมณ์ ความรัก ความรู้สึก ต่างๆ การแสดงออกของวัยรุ่นนั้จะแปรรูปแบบไปเรื่อยๆตามระยะเวลา การที่วัยรุ่นนั้มีความรู้สึกว่เขามีโลกของตัวเองซึ่งคนที่เป็นเด็กกว่เขา และคนที่เป็นผู้ใหญ่กว่เขาไม่เข้าใจ ทำให้วัยรุ่นนั้มักจะรวมกลุ่มกับคนวัยเดียวกันมาก รักและผูกพันรู้สึกซึ่กับเพื่อนในวัยเดียวกัน จนทำให้มีความห่างเหินทางความคิดเห็น เจตคติ ทัศนียม ค่านิยม และการเลียนแบบพฤติกรรมที่ดีของบุคคลในวัยอื่น ซึ่งสภาวะนี้เรียกว่า ช่องว่างระหว่างวัย การเกิดสภาวะนี้ มักจะทำให้เกิดความไม่พอใจ และส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในวัยอื่นได้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์(2541) ได้กล่าวถึงสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวกับวัยรุ่นนั้ในยุคปัจจุบันไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป พลังของคนกลุ่มหนุ่มสาวซึ่งเติบโตมาในยุคหลังเหตุการณ์ได้สั่งสมและเลียนแบบค่านิยมที่เขาได้รับในสังคมโดยปริยาย โดยสภาพสังคมตลอดระยะเวลาสองทศวรรษที่ผ่านมา เป็นสังคมวัตถุนิยมและบริโภคนิยม กระแสโลกมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญในเรื่องเศรษฐกิจเป็นหลัก บุคคลจึงต่างมุ่งแสวงหาทรัพย์สิน และแสวงหาความสุขเพื่อตนเอง คนในสังคมมีแนวโน้มที่จะมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบาย เมื่อรวมกับโลกาภิวัตน์ที่นำวัฒนธรรมตะวันตกมาสู่เมืองไทย เด็กวัยรุ่นนั้และวัยหนุ่มสาวในปัจจุบันตกอยู่ในกระแสดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยมีพฤติกรรม ค่านิยม และความคิดเลียนแบบในทิศทางที่ทำให้พลังแห่งความเป็นวัยรุ่นนั้หนุ่มสาวนั้นเหือดหายไป

ในปัจจุบัน วัยรุ่นหนุ่มสาวเลียนแบบพฤติกรรมจากดาราและนั้กรังที่เขานั้ชื่นชอบ ใช้ชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อ ต้องทานอาหารฟาสต์ฟู้ด มีการเที่ยวกลางคืน จับคู่เป็นแฟนตั้งแต่อายุยังน้อย แต่งตัวตามแฟชั่น ฟังเพลงตามสมัยนิยมที่มีเนื้อหาในเชิงรักใคร่ เด็กวัยรุ่นนั้ที่อยู่ในเมืองใหญ่จะเติบโตในยุคที่พ่อแม่มีรายได้มากขึ้น จึงสามารถหยิบยื่นปัจจัยด้านการเงินให้กับพวกเขาได้มาก เด็กวัยรุ่นนั้มักใช้เงินหมดไปกับการเที่ยวเตร่ การซื้อเครื่องแต่งกาย เครื่องระดับราคาแพงเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

วัฒนธรรมย่อย (Subculture Theory)

โคเฮน (ฮ้างโน สุขา จันท์ธอม, 2542) ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎีวัฒนธรรมย่อย (Subculture Theory) อธิบายว่า การปฏิบัติของเด็กอาจจะขัดแย้งกับแนวทางของผู้ใหญ่ในสังคม กล่าวคือ เด็กเหล่านั้นจะเรียนรู้เฉพาะวัฒนธรรมย่อยของพวกเขา เช่น ล่านวนการสนทนา การแต่งกาย การไว้ทรงผม หรือการแสดงดนตรี ซึ่งวัฒนธรรมย่อยของเด็กเหล่านี้้อาจจะขัดแย้งกับทัศนคติของผู้ใหญ่ กลุ่มเด็กเหล่านี้จึงเกิดปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหญ่ของสังคม

เมื่อเป็นเช่นนี้กลุ่มเด็กจึงหันเข้ามารวมกลุ่มกัน และจะสร้างแบบแผนแห่งพฤติกรรมของตนขึ้นมา ซึ่งพวกเขาคิดว่าสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

วัฒนธรรมย่อยของเด็กเหล่านั้น มิได้มุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำหรือพฤติกรรมของตน แต่มุ่งแสดงให้กลุ่มเด็กด้วยกันเห็นว่าตนนั้นเป็นคนเก่ง หรือเป็นคนมีความสามารถเพื่อจะได้รับการยกย่องจากบรรดาเพื่อนในกลุ่มของตน ทฤษฎีนี้อธิบายให้เข้าใจถึงพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กที่จับกลุ่มกันเป็นพวกเป็นหมู่ และพฤติกรรมของเด็กพวกนั้นเป็นไปในลักษณะที่ฝ่าฝืนระเบียบแบบแผนของสังคมส่วนใหญ่ การกระทำความผิดของเด็กวัยรุ่นนั้นถือเป็นการตอบสนองต่อปัญหาของแต่ละคน เช่น ถ้าครอบครัวเข้มงวดกวดขันกับเด็กมากเกินไป เด็กหาทางออกโดยการไปพบปะเข้ากลุ่มกับเพื่อนฝูงนอกบ้าน แล้วช่วยกันสร้างแบบพฤติกรรมขึ้นมาใหม่ เพื่อแก้ปัญหาตัวเอง และแบบแผนของพฤติกรรมเช่นนี้ จะถ่ายทอดสืบต่อกันไปแก่เด็กที่เข้ามาพร้อมกับกลุ่ม จากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ในทางจิตวิทยา เด็กวัยรุ่นที่มีปัญหามักจะก้าวร้าว ทำลายสิ่งของ หรือพอใจที่จะเห็นผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน และพอใจที่จะฝ่าฝืนระเบียบของสังคม ดังนั้น ในวัฒนธรรมย่อยของเด็ก พฤติกรรมของพวกเขาจึงมีแนวโน้มที่จะต่อต้านระเบียบแบบแผนของสังคม

ค่านิยมของสังคมในปัจจุบัน

เนื่องจากนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ทำให้สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย การเปิดประเทศและระบบการค้าเสรี ทำให้มีพลังไหลเข้ามาของวัฒนธรรมใหม่จากแหล่งต่างๆ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความต้องการบริโภคสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ให้ความสำคัญว่าวัตถุคือเครื่องแสดงออกของความทันสมัย เป็นเครื่องวัดฐานะของคน ทำให้คนไทยสมัยใหม่คิดถึงเพียงสิ่งที่จะนำความสุขสบายมาให้แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความชอบธรรมและคุณธรรม วัยรุ่นก็เป็นกลุ่มหนึ่งในประเทศที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงจากค่านิยมนี้ (เสาวภา ไพบูลย์วัฒน์, 2538) ค่านิยมของคนไทยในปัจจุบัน คือ

1. การยึดถือตนเองเป็นส่วนใหญ่ หรือยึดถือในลัทธิปัจเจกชน (Individualism)
2. ความไม่ชอบขัดแย้ง (Premissiveness)
3. ค่านิยมในเรื่องความรักสนุก (Fun-Loving) คนไทยจึงมุ่งแสวงหาความสุขสนุกสนาน แต่หลีกเลี่ยงสิ่งต่างๆ ที่ถือว่าเป็นความทุกข์ ความลำบาก
4. ความนิยมในเสรีภาพโดยปราศจากขอบเขต ได้แก่การขาดวินัยในตนเอง การมีเสรีภาพในกลุ่มวัยรุ่นเร่ร่อน

5. วัฒนธรรมการบริโภค ได้แก่ นิยมสินค้าต่างประเทศ รักความสะดวกสบาย ไม่เก็บออม การหลงใหลฟุ้งเฟ้อในวัตถุนิยม
6. ค่านิยมในอาชีพ โดยยกย่องอาชีพที่ได้รับการตอบสนองทางด้านการเงินสูง
7. เศรษฐกิจพอเพียง

ค่านิยมเหล่านี้ จึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต สภาพสังคม รวมถึงการทำพฤติกรรมต่างๆของคนไทยทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย จึงเป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณา ร่วมในการทำความเข้าใจสภาวะการณ์ต่างๆที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยขณะนี้

แนวคิดเรื่องกลุ่ม

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมเพราะต้องอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น การเข้ามาเป็นสมาชิกของสังคม การอยู่ร่วมกันทำให้เกิดกลุ่มคน และมีปรากฏการณ์ต่างๆเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพึ่งพาช่วยเหลือกัน การสร้างผลงานและความเจริญร่วมกัน และในขณะเดียวกัน ก็เกิดความขัดแย้ง การทะเลาะวิวาท เกิดปัญหาหรืออคติต่างๆได้ กลุ่มคนจึงสามารถมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนได้ ไม่ว่าจะเป็นในทางบวกหรือทางลบ

Norton (1952) และ Lundberg (1969) ได้อธิบายว่า กลุ่ม หมายถึงการรวมตัวกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีเป้าหมายและมีความสัมพันธ์ร่วมกัน การแสดงออกของบุคคลภายในกลุ่มเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกกลุ่มนั้น (อ้างใน วัชรวิภา คณาจารย์, 2530) ส่วน ณรงค์ เสงี่ยม (2537) ได้กล่าวถึงกลุ่มสังคมว่า เป็นการรวมกลุ่มที่สมาชิกมีความสัมพันธ์กันตามสถานภาพและบทบาท มีระเบียบแบบแผน ค่านิยม และ วัฒนธรรมร่วมกัน สมาชิกทุกคนรู้สึกร่วมกันว่าตนเป็นสมาชิกของกลุ่ม

นพมาศ วีระเวทิน (2539) กล่าวถึงกลุ่มคนที่สร้างผลกระทบต่อบุคคลไว้ว่า การอยู่ในกลุ่มคน ทำให้เกิดการแข่งขัน และเกิดแรงกระตุ้นให้มีการทำกิจกรรมเพิ่มขึ้น แต่ปรากฏการณ์ในมุมกลับก็คือ การอยู่ในกลุ่มคนอาจทำให้การใช้วิจารณญาณส่วนตัวไม่ดีเท่าที่ควร โดยเหตุผลใหญ่ คือ การถูกทำให้วอกแวก รวบรวมสมาธิได้ยาก สิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้จากกลุ่ม คือ

1. การคิดแบบรวมกลุ่ม เป็นความคิดที่เกิดจากการคิดร่วมกัน จนความคิดอิสระและความคิดริเริ่มหายไป ซึ่งจุดอันตรายของการคิดแบบรวมกลุ่ม คือ กลุ่มสามารถสร้าง ความเชื่อผิดๆได้
2. ความกดดันร่วม การอยู่รวมกลุ่มมักจะมี ความกดดันร่วม กลุ่มอาจสร้างความกดดันให้สมาชิกในกลุ่มทำสิ่งต่างๆ ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความสามารถ

และปัญหาในการแก้ปัญหา และปรับสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการปรับตัวเองของแต่ละคนด้วย

3. การสลายตัวตน การที่มนุษย์กระทำผิดมากขึ้นในบางกรณี ก็เพราะแต่ละคนเป็นเพียงหนึ่งในหลายคนของกลุ่ม การสูญเสียตัวตนของแต่ละคนก็คือการไม่ต้องรับผิดชอบต่อการพฤติกรรมของตนเอง เพราะจับไม่ได้ว่าใครทำ การสูญเสียตัวตนหมายถึงการสูญเสียสติและปัญญา โดยปล่อยให้อารมณ์และความรู้สึกเป็นตัวครอบงำแทน

Fuhrmann (อ้างใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อวัยรุ่นว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีมากกว่าอิทธิพลของครอบครัว เด็กวัยรุ่นจะเลือกเข้าหาเพื่อนของตนมากกว่าพ่อแม่ และเพื่อนสนิทของคนเรามักจะเป็นเพื่อนสนิทในช่วงวัยรุ่น และ Hamburg (อ้างใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540) กล่าวว่า ลักษณะของวัยรุ่นมักจะชอบทำตามกลุ่มเพื่อน เพราะวัยรุ่นต้องการการยอมรับ ความคาดหวังจากกลุ่มเพื่อนร่วมวัยเป็นสิ่งที่พวกเขายึดมั่น วัยรุ่นมักจะทำอะไรตามกลุ่มเพื่อน แม้จะรู้ว่าการกระทำนั้นไม่ดี หรือไม่เหมาะสม เช่น การสูบบุหรี่

ลักษณะกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นในแต่ละช่วงวัยจะต่างกัน โดยอาจแบ่งได้ ดังนี้

1. ช่วงวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มเพื่อนของเด็กวัยรุ่นทั้งหญิงและชาย คือ กลุ่มที่做事情ต่างๆ ร่วมกัน ความสัมพันธ์จะอยู่ในรูปของการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยวัยรุ่นชายจะเน้นความเป็นกลุ่ม ในขณะที่วัยรุ่นหญิงจะเน้นเพียงเพื่อนคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ
2. ช่วงวัยรุ่นตอนกลาง ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนจะมากกว่าการทำกิจกรรมร่วมกัน จะมีความสัมพันธ์แนบแน่นทางจิตใจในกลุ่มเพื่อนมากกว่าในครอบครัว ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนจะแตกต่างกันระหว่างชายกับหญิง วัยรุ่นชายจะมีแนวโน้มที่ยังคงทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันตามเดิม ในขณะที่วัยรุ่นหญิงจะเริ่มพัฒนาความสัมพันธ์ไปในทางไว้เนื้อเชื่อใจ และความรู้สึกมีส่วนร่วมกับเพื่อนมากกว่าวัยรุ่นชาย
3. ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย สัมพันธภาพจะมั่นคงและราบเรียบขึ้น เพราะเด็กวัยรุ่นจะมีวุฒิภาวะมากขึ้น เด็กวัยรุ่นจะเรียนรู้ที่จะเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และลักษณะบุคลิกภาพเฉพาะบุคคล

เมื่อพิจารณาจำนวนกลุ่มเพื่อนของเด็ก พบว่า เด็กวัยรุ่นบางคนอาจมีเพื่อนสนิทเพียงกลุ่มเดียว เด็กบางคนอาจมีกลุ่มเพื่อนมากกว่า 1 กลุ่ม ขึ้นอยู่กับลักษณะกิจกรรมของเขา เช่น กลุ่มเพื่อนเรียน กลุ่มเพื่อนงานสังคม กลุ่มเพื่อนงานอดิเรก อย่างไรก็ตาม กลุ่มของวัยรุ่นจะยังยึด

กว่าในวัยที่ผ่านมา จะมีการเปลี่ยนกลุ่มไม่บ่อยเหมือนวัยเด็ก เพราะวัยรุ่นใช้เหตุผลและความคิด ในการเข้ากลุ่มมากกว่า ความสัมพันธ์ในกลุ่มค่อนข้างยั่งยืนไปจนเป็นผู้ใหญ่ การรวมกลุ่ม ทำให้วัยรุ่นมีความผูกพันกับบุคคลต่างวัยทั้งเด็กเล็ก และผู้ใหญ่บ่อยลง ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540)

พิงพิศ จักรปิง (2539) ศึกษาไว้ว่า ลักษณะกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นมีโครงสร้างไม่แน่นอน เกิดจากการรวมตัวกันเองโดยสมัครใจ โดยทั่วไปสมาชิกของกลุ่มประกอบด้วยเด็กที่เรียนอยู่ในระดับเดียวกัน อายุใกล้เคียงกัน มีความคล้ายคลึงกันในด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ลักษณะกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นอาจแบ่งออกได้ ดังนี้

1. กลุ่มเพื่อนฝูง หมายถึง กลุ่มเพื่อนขนาดใหญ่ เกิดจากการรวมตัวของสมาชิกที่มีความสนใจในกิจกรรมอันเดียวกัน และมีค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน แต่สัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในกลุ่มไม่จำเป็นต้องเป็นเพื่อนสนิทกันทุกคนในกลุ่มก็ได้ เช่น กลุ่มเพื่อนที่พบกันในงานแสดงคอนเสิร์ต หรืองานเลี้ยงสังสรรค์ กลุ่มจึงประกอบด้วยวัยรุ่นเพศชายและหญิงคละกัน แต่กลุ่มแบบนี้จะนำไปสู่การเลือกเฟ้นเพื่อนที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นกลุ่มย่อยหรือกลุ่มเพื่อนสนิทต่อไป
2. กลุ่มเพื่อนคู่หู หมายถึง กลุ่มเพื่อนที่มีความรักและไว้วางใจต่อกันมาก มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดสนิทสนมกัน มีอิทธิพล รสนิยม และความสามารถที่ใกล้เคียงกันส่วนมากจะมีจำนวน เพียง 1-2 เท่านั้น ความสัมพันธ์บางคู่อาจคบกันถึงวัยผู้ใหญ่
3. กลุ่มเพื่อนสนิท หมายถึง กลุ่มเพื่อนที่เป็นเพศเดียวกัน มีความสามารถและมีความสนใจคล้ายๆ กัน ทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน มีความสนิทสนมและมีอิทธิพลต่อกันและกัน
4. แก๊ง หมายถึง กลุ่มผู้ที่มีแนวคิดเดียวกัน สมาชิกของแก๊งมักจะเป็นเพศเดียวกัน สมาชิกในกลุ่มอาจมาจากบุคคลต่างฐานะหรือต่างวัย โดยส่วนใหญ่จุดประสงค์ของการรวมกลุ่มมักถูกมองไปในทางลบ และมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม ก่อความสงบสุขของผู้อื่น โดยเด็กชายจะมีแนวโน้มของการเข้ากลุ่มแก๊งมากกว่าเด็กหญิง

จากแนวคิดเรื่องกลุ่มที่กล่าวมาจะเห็นว่า การเกิดกลุ่ม และการรวมกลุ่ม เป็นพฤติกรรมทางสังคมที่สำคัญยิ่งต่อจิตใจของบุคคล เป็นการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทางสังคมในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การได้รับการยอมรับ ความเข้าใจ การมีเพื่อน ความมั่นคงและอบอุ่นใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวัยรุ่น การรวมกลุ่มมีหลายลักษณะ หลายรูปแบบ และการ

รวมกลุ่มให้ได้ทั้งคุณและโทษ ขึ้นอยู่กับว่าสมาชิกในกลุ่มจะถูกชักจูง โน้มนำไปในทางใด กลุ่มจึงนับเป็นอิทธิพลทางสังคมสำคัญอันหนึ่งที่น่าจะส่งผลต่อการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของบุคคลได้

ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่น

ปัญหาความประพฤติผิดของวัยรุ่นที่มีความประพฤติไม่สมควรแก่วัย และเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานของสังคม เช่น การเสพสุรายาเสพติด การเล่นพนัน การเที่ยวเตร่เสเพล มั่วสุมในสถานเริงรมย์ ฯลฯ ส่วนมากมักมีสาเหตุหลายอย่างประกอบกัน ทฤษฎีที่จะอธิบายพฤติกรรมการกระทำผิดของวัยรุ่น อันเนื่องมาจากกระบวนการทางสังคมแวดล้อมที่น่าสนใจ ได้แก่

1. ทฤษฎีกลไกของการควบคุม (Containment Theory)

เรคเชส (อ้างใน สุชา จันทรโณม, 2542) เจ้าของทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงการกระทำผิดของบุคคลว่า บุคคลจะยับยั้งไม่กระทำผิดต่อเมื่อมีกลไกควบคุมสูง โดยแบ่งกลไกการควบคุมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. กลไกการควบคุมภายนอก ได้แก่ ความรักหมู่คณะ ความผูกพันทางสังคมกับผู้อื่น
2. กลไกการควบคุมภายใน ได้แก่ การควบคุมตนเอง ความคาดหวังที่มีเหตุผล การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง การมีความรับผิดชอบ ความสามารถทนต่อความคับข้องใจ การหาสิ่งชดเชยเพื่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ ฯลฯ

ส่วนแรงผลักดันที่ทำให้คนกระทำความผิด ได้แก่

1. แรงกดดันทางสังคม ได้แก่ ความขัดแย้งกัน การทะเลาะกันภายในครอบครัว การถูกเอารัดเอาเปรียบ การขาดโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพ การมีฐานะที่ไม่ทัดเทียมกัน ระบบชนชั้น ตลอดจนความไม่เป็นธรรมต่างๆทางสังคม
2. แรงดึงดูดทางสังคม ได้แก่ การคบเพื่อนเลว การเข้าร่วมกลุ่มกับผู้กระทำผิด การถูกชักจูง ยั่วยวน หรือเชิญชวนจากผู้อื่นให้กระทำความผิด และการโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ
3. แรงปรารถนาภายใน ได้แก่ ความไม่พอใจ ความผิดหวัง ความเครียด ความเกลียด ความกลัว ความก้าวร้าว ความอยากกรวย อยากรมีเกียรติ การชิงดีชิงเด่น ความต้องการอย่างแรงกล้าและทันทีทันใด ความรู้สึกต่ำต้อย ความวิตกกังวล ฯลฯ

ซึ่งถ้าหากสามแรงดังกล่าวอยู่เหนือกลไกการควบคุม ก็จะทำให้คนกระทำพฤติกรรมที่ผิดได้ ดังนั้น ทฤษฎีนี้จึงอาจนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาและทำความเข้าใจการกระทำพฤติกรรมของคนที่กระทำผิด หรือเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานความถูกต้องของสังคม

นวลจันทร์ ทศนชัยกุล (2541) กล่าวถึงทฤษฎีนี้ในรายละเอียดว่า ทฤษฎีนี้จะพูดถึงพฤติกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย และพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน ทฤษฎีนี้ไม่ได้สนใจถึงแรงผลักดันจากภายในของแต่ละบุคคล อาทิ แรงบีบบังคับ แรงกดดัน ความวิตกกังวล และบุคลิกภาพที่บกพร่องเนื่องมาจากจิตใจ หรือความไม่สมบูรณ์ทางสมอง หากทฤษฎีนี้จะให้ความสำคัญต่อการกระทำผิดอันมีสาเหตุมาจากระบบการควบคุม โดยเห็นว่าการกระทำผิดจะมีกลไกในการควบคุมที่เกี่ยวข้องอยู่สองระบบ คือ

1. ระบบการควบคุมภายใน (Inner Control)
2. ระบบการควบคุมภายนอก (Outer Control)

ระบบการควบคุมภายใน เป็นกลไกจากองค์ประกอบของความเป็นตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองได้ ความอดกลั้น ความคิดที่ใฝ่ดี จิตใจที่สูงพอที่จะมองข้ามสิ่งเร้าหรือความชั่วร้าย ความเข้มแข็งของจิตสำนึก ความมีสติสัมปชัญญะ ความอดทนสูง ความรับผิดชอบ และความอดทนได้ต่อสิ่งยั่วยั่วทั้งหลาย ความมุ่งหวังที่มีจุดหมายปลายทาง ความสามารถที่จะหาสิ่งที่มาทดแทนที่ทำให้เกิดความพอใจได้โดยไม่มี ความตึงเครียดทางจิตใจ และอารมณ์

ระบบการควบคุมภายนอก หมายถึง กฎเกณฑ์ ระเบียบ จารีตประเพณี ศีลธรรม การมีเป้าหมายและความมุ่งหวังแห่งชีวิต สภาพสังคมที่มีความหวังและมีเหตุผล คำแนะนำที่ดี วินัยที่มีประสิทธิภาพ โอกาสที่จะได้รับการยอมรับนับถือ

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้อยู่ที่ว่าระบบการควบคุมภายนอก สิ่งซึ่งผลักดันให้เกิดการกระทำผิด ได้แก่ แรงดึงดูดจากภายนอกและกิเลสจากภายใน ถ้าระบบการควบคุมทั้งภายในและภายนอกเข้มแข็งพอเพียง คนๆนั้นก็จะไม่กระทำความผิด หรือ ประกอบอาชญากรรม

ทฤษฎีกลไกการควบคุมชี้ให้เห็นถึงข้อกำหนดของพฤติกรรมที่อยู่ในระเบียบแบบแผนที่จะต่อต้านการเบี่ยงเบนการปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อการเป็นอยู่ที่มีความหวังในสังคม อาจกล่าวได้ว่าระบบการควบคุมภายในและภายนอกเป็นแกนสำคัญที่จะป้องกันแรงกดดัน และแรงดึงดูดจากสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น ความสวยงาม ความมีเสน่ห์ ความยั่วยู่ พฤติกรรมเบี่ยงเบนชนิดต่างๆ การโฆษณาสินค้า การโฆษณาชวนเชื่อ สิ่งชักนำให้เกิดการกระทำความผิด และ

กิเลสจากภายในจิตใจ เช่น ความต้องการ ความวิตกกังวล ความวุ่นวายใจ ความผิดหวัง ความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ ความมุงร้าย ความรู้สึกต่ำต้อย เป็นต้น

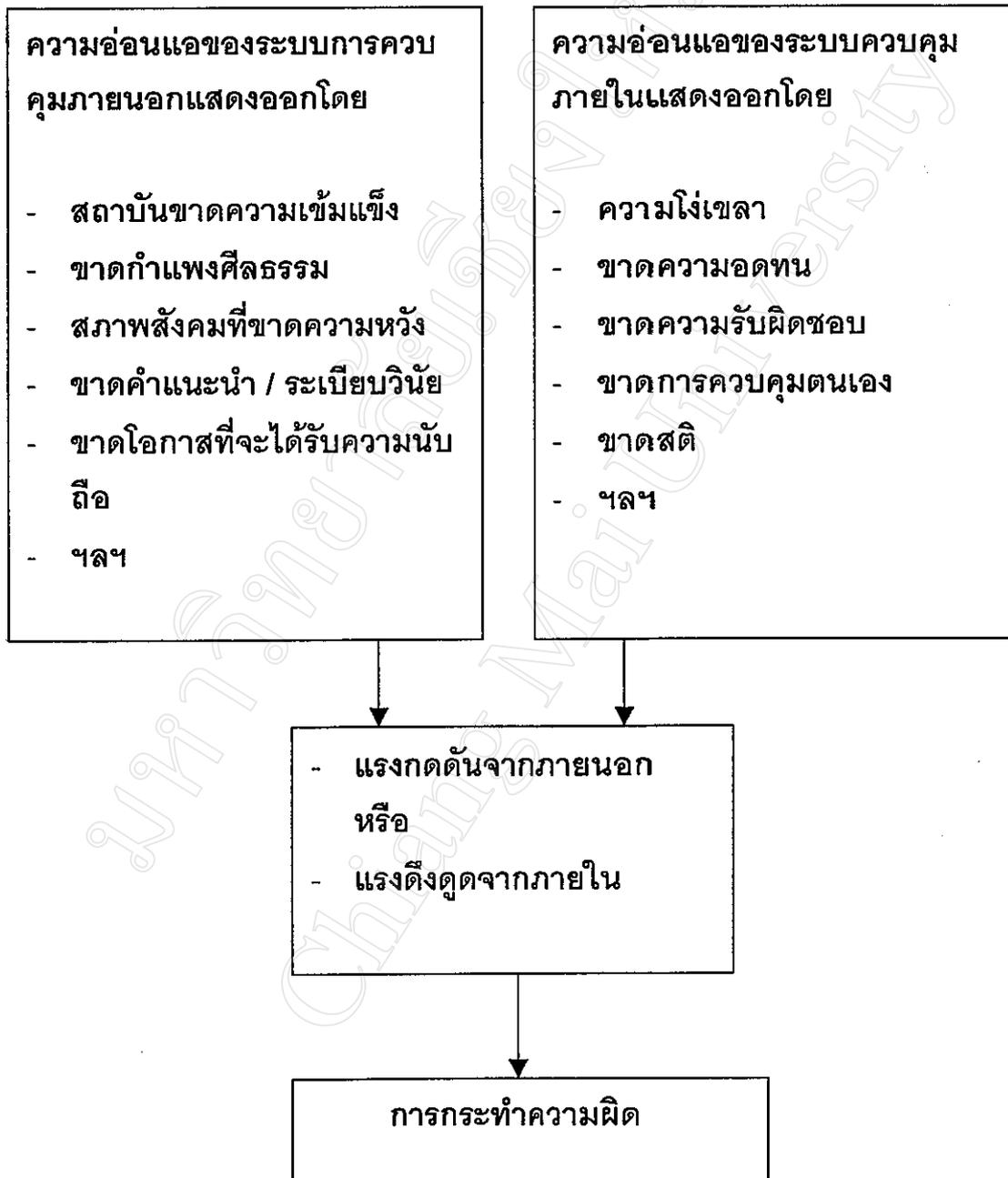
บุคคลที่กระทำความผิด หรือ ประกอบอาชญากรรมก็เพราะการควบคุมระบบภายนอก และระบบภายในอ่อนแอ ข้อสังเกตในการอธิบายปรากฏการณ์การก่ออาชญากรรมจากทฤษฎีนี้ คือ

1. ทฤษฎีกลไกในการควบคุมเป็นทฤษฎีที่เหมาะสมต่อการอธิบายอาชญากรรม และการกระทำผิดได้จำนวนมาก ไม่สุดโต่งไปข้างใดข้างหนึ่ง สามารถศึกษา เรื่องการกระทำผิดได้อย่างเป็นกลางมากกว่าทฤษฎีอื่น
2. เป็นทฤษฎีที่อธิบายอาชญากรรมและการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับบุคคลและ ทรัพย์ได้
3. เป็นทฤษฎีที่วางกฎเกณฑ์เพื่อจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา ตลอดจน ผู้ปฏิบัติงานทั้งหลาย ที่สามารถนำไปศึกษาสภาพความอ่อนแอหรือความเข้ม แข็งของระบบการควบคุมภายนอกและภายในได้
4. ระบบการควบคุมภายในและระบบการควบคุมภายนอกอาจจะค้นพบได้จากการ ศึกษาบุคคลเป็นรายๆไป ความอ่อนแอและความเข้มแข็งเป็นสิ่งที่อาจสังเกตได้ ทฤษฎีกลไกในการควบคุมเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ประวัติของผู้กระทำผิดสะท้อนให้เห็น ถึงข้อกำหนดต่างๆไปของทฤษฎี
5. เป็นทฤษฎีที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ โดยการเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมภายนอกและแก้ไขภาวะจิตใจควบคู่ไปพร้อมๆกัน
6. เป็นทฤษฎีที่ใช้ปฏิบัติเพื่อป้องกันการกระทำผิด หรือ การก่ออาชญากรรมให้เกิด ประสิทธิภาพ สามารถพิจารณาความอ่อนแอของระบบการควบคุมของเด็กได้แต่ เน้นๆ สามารถป้องกันเด็กไม่ให้กระทำผิด โดยจัดกิจกรรมและโปรแกรมขวาง กั้นการกระทำผิดของเด็กได้ ทั้งนี้ โดยเพิ่มพูนความเชื่อมั่น ความเข้มแข็งในตัว เอง พร้อมกับเพิ่มพลังจากโครงสร้างภายนอกพร้อมๆกัน
7. ระบบการควบคุมภายในและระบบการควบคุมภายนอกเป็นสิ่งที่อาจคาดคะเน และประเมินได้ สามารถระบุให้เห็นถึงความเข้มแข็งและความอ่อนแอ เพื่อ ประโยชน์แก่การศึกษา ซึ่งอาจทำให้การประเมินผลดังกล่าวเป็นที่ยอมรับได้

ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญทั้งปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะปัจจัยทางสังคม และปัจจัยภายใน คือ สภาพของจิตใจ เป็นแนวทางสำคัญในการแก้ไขปัญหาความเบี่ยงเบนในสังคม โดยต้อง

พยายามปรับปรุงสถาบันต่างๆในสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง พร้อมกับการฝึกฝนระเบียบวินัยหรือความมีสติสัมปชัญญะให้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอในตัวบุคคล ทฤษฎีนี้ กล่าวถึงทั้งกระบวนการทางสังคม และโครงสร้างทางสังคมไปพร้อมๆกัน โดยอธิบายว่า กระบวนการทางสังคม คือ สิ่งที่ทำให้คนเรียนรู้แล้วหลงผิด ส่วนโครงสร้างทางสังคม ได้แก่ สถาบันต่างๆในสังคมที่ไม่อาจจะควบคุมพฤติกรรมต่างๆของคนไว้ได้ดีพอ เนื่องจากสถาบันเหล่านั้นไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความเชื่อมโยงของแนวความคิดตามทฤษฎีกลไกในการควบคุมของ Reckless

ทฤษฎีการควบคุมของเรคเลสได้แบ่งแยกสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมและการกระทำความผิด ในภาพรวมที่เห็นได้ชัดเจน คือ ระบบการควบคุมภายใน คือการให้ความสำคัญที่ระดับของจิตใจ คุณธรรม การมีศีลธรรม ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็น Super Ego ในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Freud นั้นเอง สำหรับระบบการควบคุมภายนอกนั้น คือ เหตุหรือปัจจัยต่างๆที่อยู่ภายนอกตัวเรา ไม่ว่าจะเป็น สถาบันครอบครัว เช่น พ่อแม่ พี่น้อง การอบรมสั่งสอน การสร้างวัฒนธรรมย่อยของแต่ละครอบครัว นอกจากนั้น ยังหมายรวมถึง สังคมของกลุ่มเพื่อน โรงเรียน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆของโรงเรียน ซึ่งการควบคุมภายนอกต่อเนื่องเป็นวงกว้างมาถึงสังคม กฎหมายต่างๆ ตลอดจน การดำเนินการในการบังคับกฎหมาย เป็นต้น

2.ทฤษฎีความสัมพันธ์แตกต่าง (Differential Association Theory)

เจ้าของทฤษฎีนี้ คือ Sutherland (อ้างใน ร.ต. สุคิด ล้นชัย, 2540) ซึ่งกล่าวถึง การกระทำความผิดว่า เกิดจากการเรียนรู้ โดยการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นแบบคลุกคลีใกล้ชิด การเรียนรู้ นั้นจะประกอบไปด้วย

1. วิธีการกระทำความผิด
2. ทิศทางเฉพาะของแรงจูงใจที่จะกระทำความผิด
3. แรงผลักดันให้กระทำความผิด
4. การหาเหตุผลเข้าข้างตัวเอง
5. ทศนคติเกี่ยวกับการทำพฤติกรรม

การที่บุคคลคบหาสมาคมกันในกลุ่มทำให้บุคคลรับเอาค่านิยม ความคิดและพฤติกรรมของบุคคลอื่นมาถือปฏิบัติ ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่ผิด หรือไม่ผิดก็ได้ ทฤษฎีถือว่าพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดีเป็นสิ่งที่มาจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น (สุชา จันทร์อม, 2542)

สวอนนวลจันทร์ ทศนชัยกุล (2541) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ว่า เป็นแนวคิดของ Edwin H. Sutherland ที่พิจารณามุ่งไปที่กลุ่มเพื่อน ประเภทของเพื่อน ลักษณะรวมทั้งพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อน โดยมีสาระที่น่าสนใจ คือ ก่อนที่เด็กและเยาวชนจะคบเพื่อนที่กระทำความผิด ตนเองยังไม่มีความคิดโน้มเอียงที่จะกระทำความผิด แต่เมื่อได้คบเพื่อนที่กระทำความผิดแล้ว จึงได้เรียนรู้ค่านิยม ทศนคติ และกลวิธี เทคนิคที่โน้มเอียงให้กระทำความผิด ในที่สุดจะมีพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่เห็นว่าการกระทำความผิดเป็นของธรรมดา

ทฤษฎีนี้มีข้อเสนอเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่สามารถสรุปได้ว่า

1. พฤติกรรมที่เป็นอาชญากรรม หรือ การกระทำความผิดต่างๆ มีการเรียนรู้ด้วยการคบหาสมาคม พบปะใกล้ชิด มีปฏิสัมพันธ์ต่อเนื่อง

2. การเรียนรู้จะมีอิทธิพลให้เกิดผลรุนแรงมากขึ้นขนาดไหนนั้น ขึ้นอยู่กับความถี่ จำนวนของเพื่อนในกลุ่ม ขอบเขต ปริมาณ และคุณภาพของความสัมพันธ์ที่บุคคลมีต่อกัน
3. สารสำคัญที่เรียนรู้โดยการปฏิสังสรรค์กัน คือ ทักษะคิด ความคิด ค่านิยม ที่ลอกเลียนและเก็บเข้ามาด้วยความสมัครใจ บางครั้งอาจไม่รู้ตัวก็ได้
4. การเรียนรู้ในการให้นิยาม ความหมาย และทัศนคติต่างๆต่อพฤติกรรม หรือ การกระทำ ซึ่งสามารถแปลความได้ในลักษณะของพฤติกรรมที่ถูกกฎหมาย และ พฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย

ทฤษฎีความสัมพันธ์แตกต่าง ตามแนวคิดของชัทเธอร์แลนด์ มีสาระที่สรุปได้ว่า

1. พฤติกรรมการกระทำผิดเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ มิใช่มีมาแต่กำเนิด หรือ สืบทอดทางกรรมพันธุ์
2. พฤติกรรมการกระทำผิดเรียนรู้จากการปะทะสังสรรค์กับคนอื่น ๆ (Interaction) ในกระบวนการติดต่อสื่อสารทั้งคำพูดและกิริยา การก่ออาชญากรรม ที่ใช้การเรียนรู้ที่เห็นได้ชัด เช่น การขโมยรถ การล้วงกระเป๋า และการปล้น ล้วนเป็นเหตุการณ์ที่ต้องมีการดูแบบอย่าง มีการฝึก และมีขั้นตอนในการกระทำผิด
3. การเรียนรู้พฤติกรรมกระทำผิดเกิดขึ้นในกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกันเป็นการส่วนตัว มากกว่าการได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น การดูจากวิดีโอ ภาพยนตร์และหนังสือพิมพ์ที่จะมีผลต่อการกระทำผิด
4. การเรียนรู้การกระทำผิด ผู้ที่เรียนรู้มีความพอใจที่จะละเมิดกฎหมายมากกว่า การปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น ถ้าอยู่ในวัยรุ่นก็พอใจที่จะละเมิดกฎข้อบังคับของโรงเรียน การหนีโรงเรียน การไว้ผมยาว การแต่งชุดนักเรียนผิดระเบียบ เป็นต้น
5. การสมาคมที่แตกต่างอาจแปรเปลี่ยนไปตามความถี่ช่วงเวลา ความรุนแรง หมายความว่า ผู้กระทำผิดมีความสัมพันธ์กับคนที่ทำผิดหรืออาชญากรมากเพียงใด บ่อยครั้งแค่ไหน และช่วงเวลาที่อยู่ด้วยกันยาวนานเพียงใด คนๆนั้นก็กระทำความผิดมากเพียงนั้น ซึ่งเป็นความสัมพันธ์โดยตรงเป็นเหตุและผล ในด้านความเข้มข้น หมายถึง แหล่งที่เป็นแบบแผนของการกระทำผิดเป็นที่ยกย่องมากน้อยเพียงใดจากผู้กระทำผิด กล่าวคือ ผู้กระทำผิดมีความรู้สึกนิยมพอ

ใจแบบแผนของการกระทำความผิด ถ้ามีมากโอกาสที่ผู้นั้นจะยอมรับหรือปฏิบัติตามก็จะเป็นไปได้ง่าย

6. พฤติกรรม หรือ วิธีการกระทำความผิด เป็นการแสดงออกถึงความต้องการและค่านิยมโดยทั่วไป เนื่องจากพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ถึงเจตนา แต่ก็ไม่ใช่ว่าเมื่อทุกคนมีความต้องการเหมือนกันจะต้องมีพฤติกรรมอย่างเดียวกัน ตัวอย่างเช่น โจรต้องการเงินจึงขโมย กรรมกรที่ต้องการเงินจะทำงานมากขึ้นและเก็บออมมากขึ้น จึงสรุปได้ว่าความต้องการอย่างเดียวกันไม่ใช่ว่าจะต้องกระทำอย่างเดียวกัน ผู้กระทำความผิดจำนวนมากกระทำความผิดด้วยการเรียนรู้ เป็นที่น่าสังเกตว่าในการพิจารณาพิพากษาลงโทษ ถ้าเป็นความผิดเล็กน้อยศาลจะพิพากษาด้วยการกำหนดโทษหรือรอลงโทษ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดเข้าไปมีโอกาสเรียนรู้การกระทำผิดจากผู้ต้องขังในเรือนจำนั่นเอง

3. ทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (Control Theory)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า โดยธรรมชาติคนทุกคนย่อมต้องการการยอมรับจากสังคมที่ตนคบหาสมาคมอยู่ ทุกสังคมจะมีบรรทัดฐาน และค่านิยมให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติตาม จารีตและกฎเกณฑ์ที่สังคมสร้างขึ้นจึงเปรียบเสมือนกรอบที่จะควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน คนที่มีความผูกพันต่อสังคมก็สามารถควบคุมการกระทำของตนเองได้ดีกว่าคนที่ไม่สนใจหรือเมินเฉยต่อสังคม ความผูกพันทางสังคม มีลักษณะคล้ายเชือกที่ยึดเหนี่ยวไว้ โดยทฤษฎีนี้จะแยกความผูกพันทางสังคมไว้ ดังนี้

1. ความรู้สึกผูกพัน (Attachment)
2. ความยึดมั่นผูกพัน (Commitment)
3. ความเกี่ยวข้อง (Involvement)
4. ความเชื่อ (Belief)

1. ความรู้สึกผูกพัน หมายถึง ระดับจิตใจหรือคุณภาพทางจิตใจของแต่ละคน ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี คำนึงถึงศีลธรรม ไม่คิดรังแกเอาเปรียบคนอื่น และไม่ทำให้คนอื่นได้รับความเสียหายจากการกระทำของเรา แหล่งของความรู้สึกผูกพัน หรือ บุคคลอื่นที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมยับยั้งการกระทำความผิดของบุคคลมีด้วยกัน 3 ฝ่าย คือ บิดามารดา โรงเรียน และเพื่อน ความรู้สึกผูกพันต่อบุคคลและโรงเรียนจะมีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดด้วย

Travis, 1969 (อ้างใน นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2541) หรือ อาจกล่าวได้ว่า สภาพแวดล้อมและ บุคคลรอบข้างของคนเรามีอิทธิพลต่อการกระทำความผิด บุคคลรอบข้างที่ใกล้ชิดจึงนับว่ามี ความสำคัญมาก

2. ความยึดมั่นผูกพัน เป็นการค้าจำเป็นถึงการลงทุนทางด้านเวลา และพลังงานของตนเองที่จะใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆตามแบบแผนของสังคม เป็นการพิจารณาดูว่าเมื่อบุคคลปฏิบัติ ตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมแล้ว เขาจะได้รับประโยชน์ตามต้องการ เขาก็จะปฏิบัติ แต่ถ้าไม่ ได้รับประโยชน์ เขาก็จะไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม อธิบายได้ว่าถ้าบุคคลได้รับประโยชน์ ประโยชน์นี้เท่ากับเป็นแรงเสริมสะสมให้เขามีพฤติกรรมเช่นนี้อีก แต่ถ้าเขาไม่ได้รับประโยชน์เขาก็ จะละเว้นพฤติกรรมนั้นๆ แสดงให้เห็นว่าความยึดมั่นผูกพันนั้นขึ้นอยู่กับความพอใจของคนแต่ละ คน

3. ความเกี่ยวข้อง หมายถึงการหมกมุ่นหรือทุ่มเทเวลา และพลังงานกับกิจกรรมอย่าง ใดอย่างหนึ่ง ถ้าคนเราใช้เวลาทำกิจกรรมดี เกิดประโยชน์เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมแล้ว ก็จะไม่มีความหรือโอกาสที่จะไปกระทำผิด หรือคิดที่จะทำความผิด

4. ความเชื่อ คนในสังคมจะมีความเชื่อแตกต่างกัน และมีระดับความเชื่อหรือขนาด ความเชื่อแตกต่างกันด้วย ความเชื่อ ถือว่าเป็นตัวควบคุมทางสังคม (Social Control) การกระทำ ความผิดมิได้เป็นผลมาจากการมีความเชื่อ แต่การกระทำความผิดมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นได้ ถ้าขาด ความเชื่อที่ห้ามกระทำผิด สรุปได้ว่ายิ่งคนเรามีความเชื่อ หรือเชื่อถือในค่านิยม และบรรทัดฐาน ของสังคมน้อยลงเท่าไร บุคคลก็ยิ่งมีแนวโน้มที่จะละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคม หรือมีการกระทำ ความผิดมากขึ้นเท่านั้น

ทฤษฎีการควบคุมทางสังคมนี ชี้ให้เห็นว่าการที่คนจะกระทำผิด เป็นเพราะเขา เหล่านั้นมีความผูกพันกับสังคมน้อย เช่น ความรู้ในกฎหมายของสังคม กฎเกณฑ์ของสังคม และมีความสัมพันธ์กับครอบครัว โรงเรียน และเพื่อนในเชิงลบ ผลที่ตามมา คือ ผลักดันให้เขา กระทำผิดในที่สุด ประเด็นต่างๆในเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมที่กล่าวมามีอิทธิพลต่อการ กระทำผิด เพราะสังคมไม่สามารถเห็นยั้งเขาไว้ได้

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงอายุเดียวกันกับนักศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย หรือระดับใกล้เคียง เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บุหรี่ ดื่มสุรา หรือใช้ยาเสพติด ต่างๆ จะมีในหลายมุมมองด้วยกัน

จากการศึกษาของสำนักงานสถิติแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งสำรวจ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชาชนที่มีอายุระหว่าง 11-60 ปี ในปี 2531 พบว่า คนส่วนใหญ่เริ่มสูบบุหรี่ในช่วงอายุ 15.9 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.9 อายุ 20-24 ปี ร้อยละ 31.2 นอกนั้นจะอยู่ในช่วงอายุอายุประมาณ 10 ปี จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่การเริ่มสูบบุหรี่จะอยู่ในช่วงวัยรุ่น หรือ ช่วงที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมถึงอุดมศึกษา โดยมีสาเหตุในการเริ่มสูบบุหรี่เพราะเพื่อนชวนหรือทำตามอย่างเพื่อน ร้อยละ 35.5 สูบเพราะอยากลอง ร้อยละ 27.2 สูบเพื่อความโก้โก้ ร้อยละ 3.9 สูบเมื่อมีความเครียด ร้อยละ 10.4 สูบเพื่อเข้าสังคม ร้อยละ 9.5 สูบเพราะไม่มีอะไรทำ ร้อยละ 7.8 และสูบตามอย่างผู้ใหญ่ ร้อยละ 5.7

จากการศึกษาของศักดิ์ชัย กาญจนวัฒน์ และคณะ (2539) ซึ่งศึกษาสถานการณ์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี พบว่า ร้อยละ 76.0 ของผู้เสพยาบ้ามีสาเหตุจากการอยากลอง และเพื่อนชวน ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะวัยรุ่นอยู่ในวัยที่อยากรู้ อยากลอง และมีความสุขที่ได้อยู่กับเพื่อนซึ่งมีความสำคัญที่สุดสำหรับชีวิตทางสังคมของวัยรุ่น นอกจากนี้ การศึกษาของวาสนา พัฒนกำจร (2541) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับการใช้ยาบ้าของนักเรียนนักศึกษาในจังหวัดราชบุรี พบว่า สาเหตุการเสพยาบ้าครั้งแรกของนักเรียนนักศึกษานั้น เนื่องมาจากความอยากลองถึงร้อยละ 41

การวิจัยเหล่านี้สอดคล้องกับรายงานการทบทวนองค์ความรู้เรื่องเด็ก เยาวชน และครอบครัวของ จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ (2541, หน้า 11) ที่กล่าวว่า เพื่อนมีบทบาทสูงมาก โดยเฉพาะในเรื่อง การทดลองสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และการเสพยาเสพติด โดยวัยรุ่นชายจะใช้ยาเสพติดมากกว่าวัยรุ่นหญิงถึง 15 เท่า และในเยาวชนที่กระทำผิดทางอาญานั้น คติยาเสพติดเพิ่มขึ้นในสัดส่วนสูงที่สุด นอกจากนั้น ในเรื่องลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมจะพบว่าเยาวชนร้อยละ 90 มีเพื่อนสนิท และมักไปเที่ยวกับเพื่อนสนิท ในเขตเมืองจะไปเที่ยวตามบ้านเพื่อน และสถานเริงรมย์ต่างๆ หรือมีจะนั้นก็เที่ยวอยู่ใกล้บ้าน โดยร้อยละ 40 มีพฤติกรรมชอบเที่ยว ดื่มสุรา และเที่ยวเตร่ตามสถานบริการต่างๆ และเฉลิมชัย ชูเมือง และมาลินี ภูวนันท์ (2535) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่สูบบุหรี่ ได้แก่ เพื่อนชักชวนและการเข้าบ้านและหอพักอยู่กับเพื่อนๆ

ในเรื่องของสภาพแวดล้อม มีการศึกษาของกองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษา (2537) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียน ได้ทำการศึกษานักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด พบว่า สภาพที่อยู่อาศัยมักเป็นตลาดหรือร้านค้า แต่ข้อมูลจากการศึกษาของ ธนวรรณ อาษารัฐ (2538) ที่ศึกษากลุ่มผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาพบว่า ผู้เข้ารับการ

บำบัดรักษามักอยู่อาศัยในชุมชนที่ไม่แออัด ในขณะที่ สมจิตต์ ภาติกร และคณะ (2527) เคยศึกษามาก่อนพบว่าสาเหตุของการติดยาเสพติดส่วนหนึ่งมาจากสังคม สิ่งแวดล้อม และที่อยู่อาศัยของของผู้ที่ติดยาเสพติดจะอยู่ในเมืองมากกว่าชนบท และมีที่อยู่อาศัยใกล้แหล่งค้า ยาเสพติด หรือมีผู้ติดยาเสพติดในบ้าน หรือในหอพักเดียวกัน

ส่วนการศึกษาที่เกี่ยวกับตัวผู้ที่ใช้ยาเสพติดเองในเรื่องของ บุคลิกภาพ อารมณ์ ความรู้ และทัศนคติ นั้น มีการศึกษาของ จิตภา พวงเพชร (2541) ได้ทำการศึกษามุมมองของผู้เสพยาบ้า ที่มาทำการรักษา ณ ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือเชียงใหม่ พบว่า ผู้เสพยาบ้าเป็นเพศชายถึงร้อยละ 95.2 ส่วนใหญ่อายุ 14-20 ปี โดยมีแนวโน้มบุคลิกภาพไปในทางเก็บตัว ส่วนด้านอารมณ์มีแนวโน้มไปในทางหวนไหวง่าย

ส่วนงานวิจัยของ มงคล ปลื้มจิตชม และคณะ (2539) พบว่า เด็กนักเรียนในจังหวัด นครปฐมที่เสพยาบ้า จะมีความรู้และทัศนคติที่ดีในเรื่องยาบ้า แต่เมื่อเปรียบเทียบกับ เด็กนักเรียนที่ไม่ให้ยาบ้าจะมีความรู้เรื่องยาบ้าดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวรรณภา แสงนวล (2540) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ พบว่า นักศึกษาที่เสพยาจะมีทัศนคติที่ดีต่อยาเสพติดมากกว่านักศึกษาที่ไม่เสพยา ทั้งนี้ ก็เป็นสิ่งที่บ่งชี้สำคัญอันหนึ่งว่า ความรู้และทัศนคติเป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการให้ยาเสพติดด้วยเช่นกัน

นอกจากนั้น มีผลการวิจัยหรือการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในการดำเนินชีวิต ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาอีก ที่แสดงให้เห็นว่าอาจเป็นสาเหตุ หรือปัจจัยที่ส่งผลให้นักศึกษา ในระดับนี้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการให้ยาเสพติด

โสภิตา สุวรรณโสภิต (2537) ทำการศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาที่นักศึกษาเผชิญอยู่และการแก้ไขปัญหา โดยการสัมภาษณ์นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกชั้นปี จำนวน 10 ราย พบว่า นักศึกษาร้อยละ 60 มีปัญหาทางการเรียน โดยมีสาเหตุมาจาก สนใจการเรียนน้อย ไม่ขยันอ่านหนังสือ ไม่เข้าชั้นเรียน ร้อยละ 60 มีปัญหาสุขภาพ อันเนื่องมาจาก สิ่งแวดล้อมไม่ดี เช่น อาหารไม่สะอาด มีฝุ่นละออง มีควันรถส่งผลให้สุขภาพแยลง และเกิดความเครียด อีกร้อยละ 10 ที่เหลือมีปัญหาครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่ไม่เข้าใจ

ลักษณา ตันตีสีปกร (อ้างใน กรรณิการ ภูประเสริฐ , 2538) สำรวจปัญหาเบื้องต้นของ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 19 ปี เป็นบุตรคนโตของครอบครัวที่มีสมาชิก 2-3 คน ร้อยละ 72.4 พักอยู่ที่หอพักภายในมหาวิทยาลัย เมื่อสำรวจตามหัวข้อปัญหา พบว่า ร้อยละ 84 มีปัญหาการเรียน ร้อยละ 65 มีปัญหาการคบเพื่อน ร้อยละ 64 มีปัญหาครอบครัว ร้อยละ 68 มีปัญหาการเงิน เมื่อ

มีปัญหาจะเลือกวิธีแก้ปัญหโดยการศึกษาผู้อื่น โดยหากเป็นปัญหาการเงิน และความเจ็บป่วย ส่วนใหญ่จะเลือกปรึกษาพ่อแม่ หากเป็นปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน และ ปัญหาการเรียน จะปรึกษาเพื่อนร่วมชั้นและเพื่อนรุ่นพี่ ปัญหาการเรียนจะปรึกษาอาจารย์น้อยมากเพียง ร้อยละ 8 เท่านั้น

ทัศนีย์ ปุวรรตน์ (2540) ศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับความต้องการบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการเรียนและการกำหนดเป้าหมายในอนาคต รองลงมาได้แก่ ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ปัญหาความสัมพันธ์กับครอบครัว และ ปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน ตามลำดับ ส่วนปัญหาอื่นที่พบ ได้แก่ สวัสดิการไม่เพียงพอ เช่น ห้องพักคับแคบ ห้องน้ำน้อย ที่จอดรถไม่พอ นอกจากนั้นก็มี สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยมีการแข่งขันสูง รวมถึงปัญหาการเดินทางระหว่างที่พักอาศัยกับสถานที่เรียน

แต่การศึกษาวิจัยในอีกด้านหนึ่งของกรณี ปัญญา (2542) ซึ่งศึกษาการดำเนินชีวิตของนักศึกษาที่พักอยู่ในหอพักมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากกลุ่มตัวอย่าง 360 คน พบว่า เมื่อดูโดยรวม นักศึกษามีการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับดี และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การมีกิจกรรมทางร่างกายและนันทนาการ ความสามารถในการดูแลตนเอง แบบแผนในการนอนหลับ การจัดการกับความเครียด พฤติกรรมการบริโภค และการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นอยู่ในระดับดี ส่วนการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงทางด้านสุขภาพ อันได้แก่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การใช้สารเสพติด การขับซี้รถยนต์ หรือ รถจักรยานยนต์ และการมีเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับดีมาก

การศึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นในสังคมไทยที่ผ่านมาจะเห็นว่ามึมมอมที่ค่อนข้างหลากหลาย แต่ส่วนมากจะเป็นงานวิจัยที่ตอบคำถามในภาพกว้างเกี่ยวกับเรื่องความคิด เห็นทั่วไป ความรู้ และปัญหาพื้นฐานที่ทำให้วัยรุ่นเข้าไปเกี่ยวข้องกับกาใช้ยาเสพติด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเฉพาะเจาะจงในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใช้ยาเสพติด เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาวิเคราะห์ในรายละเอียด ในเรื่องของปัจจัยเงื่อนไขแวดล้อมที่มีอิทธิพลอย่างแท้จริงต่อการก้าวเข้าสู่โลกของยาเสพติด ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจวงจรชีวิตของวัยรุ่นต่อไป.